

- ע"ט. א. הפותח בור שהוא מרופד בספוגין, ונפל שם שור ומת – האם בעל הבור חייב?
ב. העושה תל גבוה י' ברה"ר ונפל ממנו אדם והוזק – האם חייב בנזקי?
ג. שור שנפל לבור, שלא כדרך נפילה, אלא ראשו למעלה – ומת, האם בעל הבור חייב לשלם? (ג.)
א. חייב.

ב-ג. לשמואל – חייב, ולרב – פטור. (ולתי' אחד בתוס' אינו חייב לשמואל בתל, אלא אם גם חפר שקע באדמה ונפל לתוכו).

פ. מי חייב בנזקי הבור (נזקין ומיתה) במקרים הבאים:

- א. אחד חפר תשעה ובא שני והשלימו לעשרה.
ב. אחד חפר עשרה ובא שני והשלימו לעשרים.
ג. אחד חפר בור והשני הרחיבו.
ד. אחד חפר תשעה ובא שני והניח אבן על פי הבור.
ה. כמקרה הקודם, אלא שהשני סילק את האבן שהניח. (גא)

- א. אם מת שם שור או חמור – השני חייב. הוזק – מחלוקת רבי ורבנן, אם שניהם חייבים או האחרון.
ב. ללשון אחת בדברי רב זביד – כולם מודים ששניהם חייבים. ול"א (כפירש"י) לרבנן חייב רק השני.
ג. שתי לשונות בדברי רב אשי; ללשון אחת יש להבחין בין הוזק בהבל, שהראשון חייב, או הוזק בחבטה, שאז השני חייב, לפי שקרב את הוזקו. ללישנא בתרא ההבחנה בין מקום נפילת הניזק, שאם במקום שהרחיב – השני חייב.
ד. דינו כחפר תשעה ובא שני והשלימו לעשרה.
ה. ספק בגמרא אם נפטר השני בכך. ועלה בתיקו.

פ"א. מה הדין בבור של שני שותפין, במקרים הבאים:

- א. שניהם השתמשו בבור, והלך הראשון והניח את השני משתמש בבור, והלך משם השני ולא כסהו – מי חייב בנזקי הבור?
ב. כסהו הראשון ובא השני ומצאו מגולה ולא כסהו, וכבר נודע לראשון ע"י אחרים שהבור מגולה?
ג. כסהו הראשון ובא השני ומצאו מגולה, ולא היה סיפק בידו להתקין כיסוי לבור, ונפל שור לבור. (גא-גב.)
א. מחלוקת תנאים אם השני לבדו חייב, או חייבים שניהם, לפי שלא קבל עליו השני שמירה (כי 'יש ברירה' וכל אחד משתמש בשלו). אך אם מסר לו דליו – מסתמא מקבל שמירה (ול"ד מסר אלא ה"ה כשהכיסוי מונח שם – חז"א).
ב. לרב – רק השני חייב, ולשמואל – גם הראשון. (ולר' יוחנן – תלוי בגרסאות הראשונים, ודוקא בכדי שהיה בידו להתקין כיסוי).
ג. לשיטת רש"י – השני חייב (ולתוס' – לר' יוחנן פטור).

פ"ב. א. כסה את בורו בכיסוי העומד רק לשוורים ולא לגמלים, והגמלים עוברים שם לפרקים, ובאו גמלים ונפלו בו.

- ב. כנ"ל אלא שבאו גמלים והריעו את הכיסוי, ונפלו בתוכו שוורים.
ג. כנ"ל אלא שלא באו גמלים והריעוהו, אלא התליע המכסה מתוכו. (גב)

א. חייב (רש"י)

- ב. לל"ק – ספק בגמרא ולא נפשט, ולל"ב – חייב.
ג. פטור.

פג. שור שנפל לתוך הבור, לאחוריו, מקול הכריה, ומת – האם חייב בעל הבור? פרט הדין בבור ברשות הרבים ובבור ברשותו (כגון שהפקיר רשותו ולא הפקיר בורו, או בבור שבקצה הצרו). (נג.)

לחכמים החולקים על רבי נתן (בשור שדחף את חבירו לבור) – בעל הבור פטור. ולרבי נתן – לשמואל חייב תמיד, ולרב אינו חייב אלא בבור שלו, אבל ברה"ר פטור, שאינו חייב בו אלא על הבלו ולא על חבטה, ובנפילה לאחוריו אין הזק מחמת 'הבלא'. (וכל זה כשנפל מלכתחילה לאחוריו, ולא בשנפל לפניו והתהפך).

פד. א. שני שוורים שנגחו יחדיו, ואחד מהם הוא של הקדש – מה דין התשלומין של בעל השור השני? פרט הדין בתם ובמועד.

ב. שור שדחף שור אחר לבור – מה דין התשלומין בתם ובמועד? (נג.)

א. לרבנן – במועד משלם חצי נזק, ובתם – רביע. ולרבי נתן – במועד: נזק שלם, ובתם: חצי נזק. (ולדעת האומרים 'האי פלגא נזקא עביד...') אף לרבי נתן דינו כלרבנן – תוס'.

ב. לרבנן – במועד משלם ג"ש ובתם ח"ג, ובעל הבור פטור. (כ"ה לשיטת רש"י. ולהתוס' – במועד ח"ג ובתם רביע). ולר"ג – במועד, בעל השור משלם ח"ג ובעל הבור חצי, ובתם – בעל השור רבע ובעל הבור שלשה רבעים.

פה. האם שור ובור חייבים על נזקי בהמה של פסולי המוקדשין? (נג.)

שור חייב ובור פטור (וכתב המנ"ח (נג) שפטור רק ממיתה ולא בניזקין. וע' ב'הר צבי'). ודוקא פסולי המוקדשין שנפדו, אבל בכור בעל-מום שאין לו פדיון, או שאר קדשים שעדיין לא נפדו – פטור, שאינו בכלל 'שור רעהו'.

פו. אלו מהמנויים להלן שנפלו לבור, חייב עליהם בעל הבור, ואלו פטורין:

א. שור פקח שנפל ביום / בלילה. ב. אדם שוטח. ג. עבד כנעני. ד. עוף. ה. כלים. (נב. נג: נד)

א. ביום – לרב ירמיה: חייב. והקשו עליו, והסיק רבא שפטור, וכן תניא בברייתא. בלילה – חייב. ב-ג. מת – פטור. הוזק – חייב, כשאר אדם. ד. חייב. ה. לתנא קמא פטור ולר' יהודה חייב.

פז. האם יש איסור כלאים במינים / במקרים הבאים:

א. תרנגול ופסיוני.

ב. אווז ואווז הבר.

ג. גמל פרסי וגמל ערבי.

ד. מנהיג ספינה או מרביע שני מינים שונים של דגים (חיות שבים).

ה. מנהיג ספינה במשיכת עז ודג.

ו. זורע במפולת יד אחת חטה ושעורה, החטה בארץ ושעורה בחו"ל. (נה.)

א-ב. אסור. ג. אינם כלאים זב"ז. ד. כלאים (אולם, לענין הרבעה כתבו הראשונים שאין שייך בדגים אלא בשאר חיות ים). ה. רחבה הסתפק בדבר, ורבינא סבר להתיר, ודחו דבריו. (ולחומרא אוליגן – הרא"ש). ו. אין איסור.

פרק שישי – 'הכונס'